

I Alone Can Fix It

Donald J. Trump's Catastrophic Final Year
 Door Carol Leonnig en Philip Rucker
 New York (Penguin/Random House) 2021
 592 blz.
 ISBN 9780593298947
 € 30,-

The institutions are bending, but it won't break.' Het is een zorgwekkende observatie van generaal Mark Milley, voorzitter van de Joint Chiefs of Staff, over de instituties van de Amerikaanse democratische rechtsstaat tijdens het laatste jaar van Donald Trumps presidentschap. Dat laatste jaar wordt chronologisch en tot in detail geschetst in *I Alone Can Fix It* van Carol Leonnig en Philip Rucker. Het gaat over een man wiens wereld om hemzelf draait, in plaats van om de zon. Tegelijkertijd loopt als een rode draad door het verhaal de gedachte dat de krijgsmacht de hoeder is van de democratische rechtsstaat. Er is namelijk een sleutelrol weggelegd voor Milley in deze kroniek, die optekent hoe de Amerikaanse democratische instituties onder leiding van Trump aan het wankelen worden gebracht en hoe Milley uiteindelijk de laatste strohalm was om het systeem van de ondergang te redden. 'Remember your oath', is wat Nancy Pelosi, voorzitter van het Huis van Afgevaardigden, hem nog meegeeft, 'We are all trusting you'.

De schrijvers slagen erin de lezer aan het boek gekluisterd te houden met zeer gedetailleerde getuigenissen van hoge ambtenaren, medewerkers, vrienden en adviseurs van de regering-Trump. Ook Trump zelf is geïnterviewd door de twee onderzoekersjournalisten, die de Pulitzer Prize hebben gewonnen. Meer dan 500 pagina's staan bol van voorbeelden die tekenend zijn voor Trumps incompetentie, ongekende narcisme en vijandigheid bij het leiden tijdens de coronapandemie, het omgaan met de Black Lives Matter-demonstraties en zijn obsessie om de krijgsmacht voor zijn karretje te spannen.

Leonnig en Rucker beginnen met Trumps curieuze en mislukte aanpak van de coronapandemie. 'Doctor Trump' geloofde bijvoorbeeld dat het virus te bestrijden was met het injecteren van een chloorachtige substantie en zette wetenschappelijke instanties onder druk om allerlei middelen lukraak goed te keuren. De regering-Trump liet ook, aldus het boek, nieuwe modellen ontwikkelen, die gunsti-

gere coronacijfers presenteerden om zo de president in een beter daglicht te zetten. Kritiek op dit soort gang van zaken werd door de president afgestraft met uitsluiting, de Twitter-schandpaal of zelfs ontslag. Bijzonder is ook hoe Trump reageerde toen eindelijk de aankoop van Astra Zeneca-vaccins gerealiseerd was: 'What? It's a British company? Boris Johnson is going to have a field day with this'. Hij maakte zich drukker om wat andere wereldleiders van hem zouden vinden dan om de gezondheid van zijn eigen burgers. Dit opmerkelijke, egocentrische gedrag zorgde ervoor dat het democratische systeem op de proef werd gesteld.

Flirten met dictatuur

In *I Alone Can Fix It* komt tevens naar voren hoe de rol van de krijgsmacht in een democratie er uitziet in een klimaat waarin wordt geflirt met de dictatuur. Het toont hoe anders het had kunnen lopen als Milley vatbaar zou zijn geweest voor Trumps bullebakgedrag, zijnde zijn meerdere. Milley bleek echter bewapend met expertise, een enorm verantwoordelijkheidsgevoel en een gezonde dosis dienstbaarheid aan het land. Tijdens de BLM-demonstraties toonde hij grondige kennis over de feiten en de cijfers en was hij geen voorstander van het in werking zetten van de Insurrection Act.¹ Trump was er echter steevast op uit zichzelf neer te zetten als de 'law-and-order President', waarvoor hij (ook) de krijgsmacht nodig had. Terwijl Milley een dagtaak had om de krijgsmacht buiten de politiek te houden, tuinde hij toch in een vooropgezet stuk theater, in een door Trumps team gecreëerde samenloop van omstandigheden. Milley liep in uniform mee met president Trump over Lafayette Square naar de

1 De Insurrection Act is een federale wet uit 1807 die toestaat dat de krijgsmacht wordt ingezet tijdens bijvoorbeeld civiele onrust of rebellie.

St. John's Church, waar zojuist met geweld vreedzame demonstranten waren verdreven. Trump hield vervolgens voor een fotomoment de bijbel omhoog. Milley bood zijn excuses aan voor de politisering van zijn uniform. Trump was woest. De generaal reageerde: 'You don't want the military in politics. It's fundamental to the survival of the republic'. Milley werd een paar weken na de verkiezingen geattendeerd door een vriend op de bedreiging van diezelfde republiek: 'They're trying to overturn the government'.

Ruim voor de bestorming van het Capitool, op 6 januari 2021, maakte Milley zich al grote zorgen dat Trump bezig was een enorme chaos te creëren en de krijgsmacht daarin mee wilde nemen. Hij noemde Trumpaanhangers 'brownshirts in the streets' en vergeleek de situatie in de VS en Trumps retoriek over de zogenaamd frauduleuze verkiezingsuitslag met die in de beginjaren van nazi-Duitsland. 'This is a Reichstag moment', zei Milley, refererend aan Hitler, die de brand in de Rijksdag als excuus gebruikte om definitief de dictatuur te vestigen. In de laatste weken van het presidentschap zou Milley er alles aan doen zodat 'the guys with the guns' niet zouden buigen voor Trumps malversaties. Zelfs beurtelings ontslag, 'like a set

of dominos', van hem en zijn Joint Chiefs behoorde tot een mogelijk scenario.

Afghanistan

Hoewel Leonnig en Rucker de rol van Milley prijzen, schrijven ze niet over de uitdaging die de krijgsmacht zelf had door een opvallende groep (oud)militairen die deel uitmaakten van de Trumpaanhangers die het Capitool binnen drongen. Een aantal veteranen en actief dienende militairen behoort bijvoorbeeld tot de militie The Oathkeepers, waarvan leden in groten getale bij de bestorming aanwezig waren. Zij beweren de grondwet van de VS te beschermen, zoals zij in hun militaire eed hebben beloofd: '...support and defend the Constitution of the United States against all enemies, foreign and domestic'.

Gezien de recente ontwikkelingen is het wel interessant te lezen in het boek dat Milley en zijn generaals Trump herhaaldelijk waarschuwden voor zijn 'hobbyhorse' Afghanistan. 'Withdrawal had to be executed carefully and in stages, protecting each flank and helping the Afghan government remain stable.' Ironisch is dat wat de Joint Chiefs juist probeerden te voorkomen, onder de regering-Biden waarheid werd. Het laatste woord is daar nog niet over

gezegd, maar het was mooi geweest als Leonnig en Rucker een paar woorden hadden gewijd aan de deal die de regering-Trump al eind februari 2020 zou hebben gesloten met de Taliban in Doha over de terugtrekking uit Afghanistan.

Hoe dan ook, de twee onderzoeksjournalisten hebben een ware *pageturner* op papier gezet met schokkende getuigenissen en observaties. Iedereen met belangstelling voor de positie van de krijgsmacht in het democratische systeem komt aan zijn trekken in dit boek. Een van de punten die de schrijvers maken is hoe cruciaal het is dat vooral officieren kritisch blijven denken, de democratische rechtsstaat niet voor lief nemen en weten wie ze zijn en waar ze voor staan. Hoewel de Republikeinen de gebeurtenissen bij het Capitool afzwakken en Trump niet vervolgd zal worden voor zijn aandeel, blijft het een feit dat de bestorming wel degelijk heeft plaatsgevonden in een van de meest prominente democratieën ter wereld. De schouders hierover ophalen is slecht voor je ruggengraat. Een prangende vraag is of het tarten van de democratische rechtsstaat ook in Nederland mogelijk zou kunnen zijn. ■

Karishma Chafekar, NLDA

Schrijft u een gastcolumn in de *Militaire Spectator*?

De redactie van de *Militaire Spectator* biedt lezers de mogelijkheid een gastcolumn te schrijven van maximaal duizend woorden. Het thema is vrij, maar moet passen in de formule van het tijdschrift. Een gastcolumn bevat een relevante boodschap voor de lezers, een gefundeerde eigen mening en juiste en verifieerbare feiten in een logisch opgebouwd betoog.

U kunt uw gastcolumn sturen naar de bureauredactie (zie colofon) of aanbieden via de website. De redactie wacht uw bijdrage met belangstelling af.

De hoofdredacteur

